

KJAK

Eftirlønaraldur

Zakarias Wang

Tað er eitt løgið orðaskifti, sum er íkomið um eftirlønaraldur.

Tað er einki dulsmál, at vit øll vilja blíva gomul. So hvørt okkara arbeidsorka minkar, mugu vit hava onkr-

an at hjálpa okkum, og tey einastu, sum álit er í, eru børnini. Tey minnast, at foreldrini hava hjálpt sær, tá tey vóru smá, og nú hjálpa tey foreldrunum, sum eru gomul og veik.

Nú er so tað hent, at myndugleikarnir leggja órimiligar skattabyrður á barnafamiljurnar, soleiðis at tær ikki orka at hjálpa foreldrunum. Tá verður tann neyðloysn funnin, at tað almenna kann nýta ein part av sinum inntøkum til at gjalda foreldrunum. Tað er hetta, sum vit kalla fyri pensión, og vit hava ásett, at

hana skulu øll fáa, tá ið tey eru 67.

Nú verður skotið upp, at hesin aldur skal fara upp. Tað almenna hevur tørv á at spara, og so má onkur missa fyri at tað skal bera til at gjalda fyri útreiðslurnar.

Men spurningurin er, um málið ikki skuldi verið tikið upp í einum størri høpi. Hetta er ein spurningur, sum er í øllum londum, og tað er ikki forboðið at kaga eftir tí sum umhugsað verður uttan fyri landoddar okkara.

Tankin um at tað almenna skal gjalda eitt nú til okkara gomlu var á fyrsta sinni

settur í verk av Bismarck í Týsklandi fyri 140 árum síðani. Hann var mikil íhaldsmaður, og hann helt, at við at loysa hetta vandamál bar til at fáa takksamar borgarar, sum vildu gera landinum gagn. Eftir øllum at døma hevur amerikanski forsetin Nixon verið av somu sannføring, tí hann tók undir við búskaparfrøðingum, sum hildu, at ikki bert tey gomlu, men allir borgarar í USA skuldu fáa eina grundupphædd útgoldna frá tí almenna. Fremstur av hesum búskaparfrøðingum var Milton Friedmann. Á henda

hátt slapst undan øllum tosi um eftirlønaraldur, tí øll fingi eina grundupphædd, sum var so høg, at tað við sparsemi bar til at liva í landinum.

Henda hugsjón hevur ikki fingið nakra serliga undirtøku higartil. Nú er tó okkurt um at henda í hesum máli. Í Sveis ber til hjá veljarum at krevja, at eitt uppskot, um tað hevur nóg nógvar undirskriftir, skal verða lagt til veljararnar at góðkenna ella vraka. Nú eru teir í holt við at leggja eitt slíkt uppskot um borgaraløn til fólkaatkvøðu.

Eingin veit frammanundan, hvussu úrslitið verður á eini fólkaatkvøðu, men eitt er vist, og tað er, at hetta átak borgaranna í Sveis fer at kyka í orðaskiftið um hvørt eftirlønaraldurin skal avtakast. Hann skal ikki fara frá 67 árum upp í 68, tí borgaralønin, sum øll fara at fáa, verður útgoldin frá 16 ára aldri!

Hetta siga tey, sum skil hava fyri slíkum, væl at bera til. Spurningurin er bara, um tað er politiskur vilji til at seta hetta í verk. Er hann tað, so kann tað gerast.

Miðnám er eisini rættað móti handaligum og verkligum útbúgvingum

Gunvør Balle

Í nýggju stevnumiðum Tjóðveldis stendur undir teiginum “miðnámskúlar”:

- Tjóðveldi vil seta málið, at í Føroyum skulu í framtíðini øll ung í einum árgangi hava eina miðnámsútbúgving.

- Miðnámsøkið verður skipað í deplar kringlandið, har gjørligt verður at bjóða tær ymsu útbúgvingarnar og breytirnar út eftir tørvi.
- Fleiri fjølbroyttar breytir verða mentar og styrktar.
- Skipaðar verða fleiri styttri yrkisrættaðar útbúgvingar, sum geva atgongd til hægri útbúgvingar í eitt nú matvøru, matgerð, heilsufrøði, búskapi, sølu, handil, sniðgeving og innan byggi- og tekniska økið.

Yvir 100 fólk kringlandið hava í drúgva tíð arbeitt við at orða dagførdu stevnumið

floksins og hesi vórðu samtykt á eykafloktstingi í fjør.

Tá Páll á Reynatúgvu førir fram, at øll ikki skulu hava eina miðnámsútbúgving, er tað ikki í samsvar við politikk floksins.

Tað er týðandi at gera greitt, at ein miðnámsútbúgving í dag er ikki einans til tey, ið fara bókliga vegin. Miðnámsútbúgvingar eru bæði yrkisrættaðar og próvgevandi og alment fyrireikandi. Tær eru útbúgvingar eftir fólkháskúlan fyri tey 16-19 ára gomlu og fyri onnur, ið vilja taka førleikagevandi eftirútbúgving. Tær eru eisini fyri tey við serligum tørvi. Tí øll - uttan mun til førleikar

og áhugar - skulu kunna velja sær eina miðnámskúla leið, ið hóskar teimum.

Samfeløg kring heimin og altjóða treytir seta alsamt størri krøv til dygdargott útbúgvingarstøði. Tí skulu øll ung, gjøgnum miðnámskúlan, hava grundleggjandi, kravdar lærugreinir á ymsum støði og stigum - uttan mun til um tey eru á einum handverks - og yrkisrættaðum skúla, sum td Tekniska Skúla, Handilsskúla ella á einum studentaskúla.

Tjóðveldi heldur, at fólkháskúlin og útbúgvingarskipanirnar sum heild eiga at eggja fleiri til at velja handaligar, teknisk-

ar, skapandi og kreativar útbúgvingar. Tí útbúgvingarvalið skal endurspegla evni og áhugan hjá næminginum og tørvin í samfelagnum. Eingin ivi er um, at í dag fara ov nógv á studentaskúlar og ov fá velja yrkisrættaðar og handverksútbúgvingar. Hetta eiga vit at broyta. Tí øll eru ikki bóklig og øll skulu ikki lesa langar víðarigangandi útbúgvingar. Samfelagið er fjølbroytt, menniskjan er fjølbroytt og skal sleppa at royna síni evnir í einum fjølbroyttum skúla, ið virðir handverksligar og skapandi útbúgvingar eins høgt og tær bókligu.

Nýggi Marknagilsdepilin

verður ein spennandi og fjølbroyttur miðnámskúladepil. Hugsí, at tá næmingar frá trimum ymsum skúlum og mentanum verða savnaðir undir einum taki fer ymiskt áhugavert at henda. Gamlar vanahugsanir brótast niður og mørk verða flutt og býti millum hvørji velja studentaskúla og handverksligar og skapandi breytirnar verður javnari. Men øll fáa eina miðnámsútbúgving.

12. apríl 2015

Rættleiðing til greinina i Sosialinum um ortopedi í Føroyum

Jákup Petersen,
yvirlækni
Serlækni í
ortopediskari kirurgi
Klaksvíkar Sjúkrahús

Journalistu Jákup Mørk hevði í gjár grein á in.fo, har tað kom fram, at ongin ortopedur er eftir í landinum. Hann styðjar seg í hesum sambandi á grein í Sosialinum, sum eg ikki havi lisið. Greinin er skrivað av yvirlækna Shahin Gaini og verður hann endurgivin at

skriva at: ...”vit hava ongan ortopedkirurg í Føroyum í dag”.

Hetta er ikki heilt rætt. Eg eri orotopedkirurgur í føstum starvi á Klaksvíkar Sjúkrahúsi. Vit hava hesa vikuna framt 16 ortopediskar skurðviðgerðir.

Hesa vikuna hava eisini

45 ortopediskir sjúklingar vitjað ortopediska ambulatorið á Klaksvíkar Sjúkrahúsi. Eitt rættuliga stórt tal av ortopediskum sjúklingum hava eisini verið á skaðastovuni hesa vikuna.

Talið av ortopedisku sjúklingum á Klaksvíkar Sjúkrahúsi er sum teim flestu

kunnugt vaksið munandi eftir, at Norðoyatunnilin opnaði og eitt økt tal av sjúklingum valdu at koma til Klaksvíkar.

Klaksvík 11. apríl 2015